

ტურიზმის ბავლენა ბუნებაზე

ტურისტული საქმიანობის დროს თავიდან ვერ ავიცილებთ გარემო ბუნების ცვლილებას. დღესდღეისობით მსოფლიოში მთავარი ადგილი გარემოს დაცვის პრობლემასა და მის გაუმჯობესებას უკავია. ადრე ტურისტული საქმიანობის შედეგების გამოკვლევას არ ეთმობოდა დიდი ყურადღება, უფრო მეტიც მას განიხილავდნენ დედამიწის ზოგიერთ წერტილზე ან განიხილავდნენ ტურიზმის მხოლოდ სახეობების ზემოქმედების შედეგებს.

ტურიზმის ზემოქმედება გარემოზე შეიძლება იყოს პირდაპირი და ირიბი, ასევე დადებითი და უარყოფითი. ტურიზმი ვერ განვითარდება გარემოსთან ურთიერთობის გარეშე, მაგრამ ტურიზმის განვითარების სწორი და მიზნობრივი დაგეგმვის დახმარებით შეიძლება შევამციროთ ნეგატიური და გავზარდოთ დადებითი შედეგები.

საერთაშორისო ტურიზმის დადებითი ზემოქმედება მოიცავს ისტორიული ძეგლების დაცვას და რესტავრაციას, ეროვნული პარკების და ნაკრძალების შექმნას, სანაპიროებისა და წყალქვეშა ბუნების დაცვას, ტყეების შენარჩუნებას და ა.შ.

განვითარებად ქვეყნებში არავითარ ნაბიჯებს არ დგამენ ბუნების დაცვისა და შენარჩუნებისათვის, რადგან არ გააჩნიათ საჭირო ფინანსური სახსრები, ტურიზმიდან შემოსული მოგება კი გადაიქცევა ისეთ პრიორიტეტულ სფეროებში რომლებსაც ეკონომიკურად უფრო მომგებიანად მიიჩნევენ.

ტურიზმის ბუნებაზე გავლენის შეფასებისას ასევე დიდი მნიშვნელობა აქვს, თუ რა თვალსაზრისით განიხილავენ მას, რადგან ის რაც ტურისტის თვალსაზრისით პოზიტიურია, ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შეიძლება ნეგატიური იყოს. მაგალითად, პარკების შენარჩუნება შეიძლება ნახირის საძოვრების შემცირების მიზეზი გახდეს, რაც კვებითი პროდუქტების შემცირებას გამოიწვევს.

ტურიზმის ნეგატიური მოქმედება სამწუხაროდ აჭარბებს დადებითს. უფრო ხშირად ესაა ზემოქმედება მდინარეების, ზღვის, ტბების, წყლის სისუფთავეზე, ასევე ჰაერის ხარისხზე, რადგან გამოიყენება ტრანსპორტი შიგაწვის ძრავებით, სხვადასხვა გასართობი დაწესებულებების ხმაური, ტურისტების მიერ ადგილობრივი და ევლური ფაუნის განადგურება, ისტორიული ძეგლების დაშლა ვანდალების მიერ, მათზე წარწერების გაკეთება და ა.შ. ეს გარემოზე მიუ-

მამუკა გოგელია
შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის დოქტორანტი.

სირა ცეცხლაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ტურიზმის ფაკულტეტის
ასისტენტ-პროფესორი,
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი.

ენებულები უმნიშვნელო მაგალითებია.

ახალი სასტუმრო კომპლექსების და ინფრასტრუქტურის მშენებლობა სანაპიროების გასწვრივ უარყოფითად მოქმედებს გარემოზე. ზოგიერთ ქვეყანაში მაგალითად ინდოეთში დაწესდა შეზღუდვები ზღვასთან ახლოს სახლების მშენებლობაზე.

გარემოს დაცვის პოლიტიკა უნდა იყოს გათვლილი გრძელვადიან პერიოდზე, რადგან უზრუნველყოფილი იყოს ტურისტული საქმიანობის გაგრძელება. მაგრამ ზოგიერთი განსაკუთრებით განვითარებადი ქვეყნები ყოველივე ამას იგნორირებას უკეთებენ და ამჯობინებენ კომერციულ და სწრაფ, იმწუთიერ მოგებას.

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისათვის მიღებულია სხვადასხვა მოდელები. ზოგიერთ ტურისტულ ადგილებში სუსტად მოქმედებენ ნორმატიული აქტები და საერთოდ არ არის ბუნების დაცვის სამსახური. გარემოს დაცვის უზრუნველყოფისათვის ნორმატიული ბაზის არსებობამ არ უნდა შეუშალოს ხელი ტურიზმის განვითარების და დაგეგმვის პროცესს. ამ დარგის სპეციალისტებმა თვითონ უნდა შეაფასონ გარემოზე ზემოქმედება. უნდა აღინიშნოს, რომ გარემოს დაცვა არის უფრო ადვილი და იაფი, ვიდრე მიყენებული ზიანის გამოსწორება მომავალში.

სულ უფრო და უფრო აქტუალური ხდება ტურიზმის განვითარების პოლიტიკა ეკოლოგიური ზემოქმედების გათვალისწინებით.

რეკრეაციული რესურსების დაცვა და გამოვლინება თავის თავში გულისხმობს ბუნებრივ კომპლექსებზე ზეწოლის ნორმირებას მწვანე ზონების და საკურორტო ტყეების გამოყოფას, რეკრეაციული მიწების დაცვას, ტყის გამოყენების ღონისძიებების, მიწისქვეშა წყლების, მინერალური რესურსების და წყაროების სისუფთავის დაცვას და ა.შ.

ყურადსაღებია აგრეთვე ტურისტულ საქმი-

ანობას კიდევ რა ნეგატიური შედეგები შეიძლება მოჰყვეს: მთის არასასურველი შეცვლა, მათი დაბინძურება ნარჩენებით და სხვა. რეკრეაციული საქმიანობის განვითარება იწვევს ადამიანთა სიმრავლეს, რომელსაც თან ახლავს ავტოტურისტების რიცხვის სწრაფი ზრდა. ბუნებრივი რესურსების დაცვის კითხვები უნდა გადაწყდეს რეკრეაციული ტერიტორიების ექსპლუატაციის დაწყებამდე, ანუ დაპროექტების პროცესში. ეს განპირობებულია იმით, რომ სწორედ ბუნებრივი რესურსების ბაზა არის მთავარი რეკრეაციული მეურნეობის განვითარებისათვის. ეს ბაზა კი მაქსიმალურად უნდა იქნეს დაცული.

ტურიზმი, როგორც წესი არის ფაქტორი, რომელიც სტიმულს აძლევს გამოვლინებას, დაცვას, რესტავრაციას და ბუნებრივი რესურსების და კულტურულ-ისტორიული ღირებულებების რაციონალურად გამოყენებას. ეს ხდება იმიტომ, რომ სხვა ქვეყნის ტურისტების მიმდები ქვეყანა მობილიზაციას უკეთებს რეკრეაციულ რესურსებს, რათა ღირსეულად შეხვდეს სტუმრებს და დააყოვნოს თავის ტერიტორიაზე.

პირველ რიგში ყოველივე ეს მიიღებს სარეკლამო ხასიათს პოტენციური ტურისტებისათვის. მეორე მხრივ ეს არის მოგზაურთა შემხვედრი მისწრაფება ეძიოს და იპოვოს ახალი, საინტერესო და სასარგებლო სხვა ქვეყანაში მოგზაურობის დროს. მესამე – ესაა საშუალება გამოიყენოს ტურიზმიდან შემოსული თანხები ეროვნული სიმდიდრის აღდგენისა და დაცვისათვის.

დღესდღეობით ევროპის ბევრმა ქვეყანამ შემოიღო ბუნებრივი და ისტორიული ღირებულებების პასპორტიზაცია, რაც საშუალებას აძლევს გაატაროს სწორი კურსი ტურიზმის განვითარებასა და ეროვნული სიმდიდრის დაცვის საქმეში. ბოლო წლებში რიგ ქვეყნებში შემოიღეს მკაცრი ზომები, რომლებიც მიმართულია ბუნების დაცვისკენ, იქმნება ახალი ეროვნული პარკები და ნარძალები, ხდება ბუნებაზე მოხდენილი ზეწოლის მეცნიერული განსაზღვრის მცდელობა და ა.შ.

ყოველივე ეს მნიშვნელოვნად აისახა მისწრაფებაზე განეიტრალოს მძლავრად განვითარებადი საერთაშორისო ტურიზმის მიერ გამოწვეული ნეგატიური მხარეები და ამავდროულად შექმნას მისთვის ხელსაყრელი სიტუაცია, შეინარჩუნოს და გააუმჯობესოს ბუნებრივ-გეოგრაფიული სიტუაცია. ქალაქების გამწვანება, ხმაურის წინააღმდეგ ბრძოლა და სისუფთავის დაცვა ტურიზმის განვითარებისათვის ცნობილი მოთხოვნაა.

ტურიზმის უარყოფითი გავლენა პირველ

რიგში აისახება ქვეყნის ბუნებრივ სიმდიდრეზე ან მასობრივი დასვენების და მოგზაურობის ადგილებზე. ტურისტებს განსაკუთრებით იზიდავს ტყის ნატურალური ლანდშაფტი. მართალია, ტყის ხანძარი რომელიც უკავშირდება დანთებულ კოცონს, მიეკუთვნება მოვლენას, რომელიც ახასიათებს შიგა ტურიზმს და არა საერთაშორისოს, რადგან საზღვარგარეთელი ტურისტების მარშრუტები კომფორტულადაა მოწყობილი და როგორც წესი არ ხდება საჭმლის კოცონზე მომზადება.

ეროვნული პარკი ერთ-ერთი მიმზიდველი ობიექტია ტურისტებისათვის. მაგალითად აშშ ეროვნული პარკების სტუმრობის წლიური რაოდენობაა 90 მლნ, ამიტომ რაც უნდა მოერიდონ ბუნებას მოგზაურობის ორგანიზატორები, შეზღუდულ ტერიტორიაზე ხალხის ასეთი დიდი რაოდენობით არსებობა მაინც იწვევს ცხოველების დაფრთხობას და მცენარეების გასრესვას, აგრეთვე კომუნიკაციების დახვეწა, ტურისტებისათვის სრულყოფილი სერვისის შექმნისა და გაზრდილი შემოსავლის მისაღებად ნაკრძალის ტერიტორიაზე აშენებული საჯარო ცენტრები და სასტუმროებიც ხელს უშლიან პირველქმნილი ლანდშაფტის შენარჩუნებას.

ტურიზმის მასიური განვითარება მაღავს ბევრ საშიშროებას ცხოველთა სამყაროსთვისაც, რადგან ზოგიერთი ტურისტი არ კმაყოფილდება დათვალიერებით, ფაუნის წარმომადგენლების კინო-ფოტოგადაღებით და ცდილობს რომ ცხოველის მოკვლით მიიღოს სიამოვნება ნადირობაში, ცოტას ფიქრობს იმაზე, თუ რა დანაკლისს აყენებს ბუნებას.

ბუნებრივი სიმდიდრის დაცვა სპეციალური ტექნიკური საშუალებების შექმნასაც მოითხოვს. ეს პირველ რიგში ეხება საკურორტო საქმეში სხვადასხვა ტიპის მანქანების დანერგვას: სანაპიროს, სასმელი და ზღვის წყლის, ტბების და წყალსაცავების გამწმენდი, მეორე რიგში – ტექნიკის უფრო ფართო გამოყენებას ბუნების მდგომარეობაზე დამსვენებელთა ქცევაზე დაკვირვებისათვის, მესამე – ტურისტების ტრანსპორტის ახალი სახეობებით მომარაგება და აღჭურვა, რომელთა გამოყენება გამორიცხავდა ბუნებაზე მიყენებულ ზიანს.

ამრიგად ტურიზმის განვითარების მიზნით უზომო „შეტევა“ ბუნებაზე არ ემსახურება არც ბუნებრივი სიმდიდრეების დაცვას და არც ტურისტების დასვენების გაუმჯობესებას. ამ აუცილებელი და არც ისე ადვილი პრობლემის მოგვარების საკითხი უნდა გადაწყდეს ტურიზმის საერთო კულტურის ამაღლებით.

TOURISM INFLUENCE ON NATURE

MAMUKA GOGELIA – PhD Student
TSIRA TSETSKHLADZE - The Academic – assistant
Batumi, Shota Rustaveli State University

In this article below is discussed how tourist activities influence the environment and change of the nature as nowadays the environment problems and their improvement takes an important place in the world's politics.

It is precisely substantiated how development of the tourism can influence the environment, both directly and indirectly, positively and negatively. Tourism cannot develop without interaction with the nature but developing tourism in the right way can reduce negative and increase positive results.

The politics of the environment protection should be considered as a long-term period providing the continuation of the tourism activities. Existing normative market shouldn't prevent from development of tourism and its planning process. The influence on the nature should be evaluated by the environment experts. Also we should note that environment protection is rather cheaper and easier than correction of the damage in the future.

In this article is analyzed the point that huge attack on the nature from tourism doesn't serve neither for protection of the natural wealth, nor for improvement of the travel vacation. The solution for this essential and uneasy issues should be the improvement of the general tourism culture.

ВЛИЯНИЕ ТУРИЗМА НА ПРИРОДУ

МАМУКА ГОГЕЛИЯ – ВА докторант
ЦИРА ЦЕЦХЛАДЗЕ - Ассистент-профессор
Батумский государственный университет Шота Руставели

В статье рассматривается влияние туристической деятельности на изменения окружающей среды, так как сегодня главное место в мире занимает проблема окружающей среды и ее улучшение.

Дается конкретное обоснование того, какие положительные или отрицательные, прямые или косвенные действия может оказать развитие туризма на окружающую среду. Туризм не сможет развиваться без взаимоотношения с окружающей средой, но при помощи правильной и целенаправленной планировки развития туризма, можно уменьшить негативные и увеличить положительные итоги.

Политика окружающей среды, должна быть рассчитана на длительный период для того, чтобы обеспечить длительность туристической деятельности. Для обеспечения охраны окружающей среды, существование нормативной среды не должно мешать развитию туризма и процессу планировки. Специалисты данной отрасли сами должны оценить влияние окружающей среды. Нужно отметить, что дешевле и легче охранять окружающую среду, чем потом исправлять нанесенный ей ущерб.

В статье хорошо показано, что своеобразные «нападки» на природу, с целью развития туризма, не служит ни охране природного богатства, ни улучшению туристического отдыха. Для того, чтобы решить эти обязательные проблемы, нужно поднять культуру туризма в целом.